

ЦІЛЬОВІ ОРІЄНТИРИ НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ

Технологічна картка — це основний документ технологічної документації, в якому плануються технологія виробництва, обсяги робіт, засоби виробництва і робоча сила, необхідна для їхнього виконання, а також розмір матеріальних витрат. Тобто, загалом, там знаходяться відомості про здійснення технологічних процесів.

В навчальному закладі технологічна карта (план) заняття слід розуміти так:
"Технологічна картка заняття — це сучасна форма планування взаємодії педагога та студента."

Технологічна карта (інструкційна карта, план заняття) має структуру та містить основні елементи заняття, які відповідають методичним та педагогічним нормам проведення відповідного типу заняття. Кожен компонент карти відображає педагогічну, методичну та професійну діяльність педагога.

Основні елементи заняття:

1. Група/Дата
2. Дисципліна
3. Тема (відповідає темі РНП)
4. Мета (*мета уроку — основа ефективної діяльності вчителя та учнів, що визначає характер їх взаємодії. Вона реалізується у спільній діяльності всіх учасників навчально-виховного процесу, у меті формулюється ключовий результат, до якого повинні прагнути учасники навчального процесу, і, якщо вона визначена нечітко чи педагог погано уявляє собі шляхи та способи її досягнення, ефективності заняття важко досягти.*):

НАВЧАЛЬНА (дидактична)

Засвоєння наукових, технічних, виробничих понять, законів, теорій, фактів, зв'язків;
 Формування умінь застосовувати одержані знання для розвитку навчальних, навчально-виробничих задач;

Формування наукових умінь та навиків

Формування спеціальних умінь і навиків

Формування системи знань, умінь і навиків на основі міжпредметних зв'язків

Закріплення і вдосконалення знань, умінь і навиків

Формування умінь та навиків самоконтролю

Засвоєння і оволодіння досвідом передовиків і новаторів виробництва

Формування навиків високої продуктивності праці;
 Розширення і поглиблення знань, умінь і навичок

Вчити виконувати технологічні прийоми, аналізувати, виділяти (головне, суттєве, основне...)

Вчити застосовувати, проводити, самостійно працювати (з літературою, звітами, першоджерелами), користуватися (літературою)...

виробляти вміння й навички...

виявляти рівень знань, умінь, навичок, здібностей...

домогтися автоматичного виконання (операцій), закріплення, оволодіння, підвищення (якості знань)

розширення (галузь застосування знань, умінь, професійних навичок) раціональної (логічної) послідовності дій

досягти виконання нормативів

завершити формування, вивчення, дослідження...

закріпити знання, вміння, навички, новий матеріал...

вивчити основні поняття теми «...», «...» - перелік понять...

дослідити залежність у процесах і явищах...

узагальнювати знання, вміння, навички, навчальний матеріал...

навчити виконувати технологічні прийоми, процеси, освоїти навички, операції, дії, користуватися літературою

пояснювати процеси, явища, принципи роботи, дій

оволодіти знаннями, вміннями, навичками

ознайомити з основними принципами (назви основних понять, категорій теми)
відпрацювати прийоми, навички, дії...

оцінити підготовку (до занять), рівень знань...

залучити до самостійного, оперативного вирішення (навчально-виробничих завдань)...

показати взаємозв'язок, роль, значення, переваги, недоліки, позитивні сторони здійснювати контроль (знань, умінь, навичок, підготовку до навчальної практики)

аналіз (образ твору, виробничих, економічних показників)

перевірити ступінь засвоєння знань

продовжувати вивчення, відпрацювання

розкрити значення та роль (сучасних поглядів, технологій, техніки в житті людей)...

розширити знання, сферу, галузь (застосування знань, умінь, навичок, участь)

з'ясувати взаємозв'язок, основні положення, ідеї, поняття

систематизувати знання, вміння, навички (з теми, розділу, дисципліни)

сприяти формуванню...

сприяти вивченню, відпрацюванню, розвитку (конструкторських, експериментальних навичок), формуванню, виробленню умінь...

поглибити знання

встановити взаємозв'язок, залежність, рівень знань

РОЗВИВАЮЧА

мотивувати розвиток умінь, навичок, здібностей

наблизити до самостійного вирішення (творчих, проблемних завдань, ситуацій)

формування розвивати (аналізувати одержані дані) професійні вміння, навички

розвивати пізнавальні можливості, самостійність, працелюбство, здібності до;

формування загально-навчальних вмінь та навичок (робота з підручниками, узагальнення, планування, самоконтроль тощо);

сприяння розвитку волі, наполегливості під час навчання, розвитку пам'яті (уяви, технічного мислення, мови, самостійності тощо);

розвиток емоцій учнів шляхом створення ситуацій здивування, переживань тощо;

розвиток зацікавленості здобувачів освіти у навчанні шляхом доведення важливості матеріалу, що вивчається (використання ігор, проблемних ситуацій тощо);

розвивати пізнавальні можливості, самостійність, самовдосконалення, увагу, пам'ять, здібності;

сприяти розвитку вміння долати труднощі, погані звички.

ВИХОВНА

створювати атмосферу емоційного підйому

викликати почуття задоволеності, гордості, інтересу, відповідальності, співчуття, радості, поваги;

виробляти вміння мислити, звички, риси характеру;

виховувати національний патріотизм, любов до України, обраної професії, гуманність, терпимість, милосердя, працелюбність, чесність, безстрашність, пильність, тактовність, активність, охайність, ввічливість, великодушність, діловитість, дисциплінованість, життєрадісність, ініціативність, любов до природи та землі, критичність, культуру, допитливість, наполегливість, відвертість, привітність, принциповість, пунктуальність,

ощадливість, рішучість, стриманість, скромність, сміливість, справедливість, старанність, тактовність, хоробрість, почуття нового, прогресивного;

виявляти погляди, нахили, здібності;

умотивувати необхідність знань;

завершити формування, вивчення, відпрацювання;

познайомити з суспільно-політичними подіями;

охарактеризувати історичні умови, ідеї, погляди;

підвести до висновку, розуміння важливості, цінності;

оцінити навички, вміння, працездатність;

виявити пізнавальний, науковий, творчий, трудовий інтерес;

розкрити роль, ідейну суть;

продовжувати формування ідей, поглядів, звичок.

створити атмосферу емоційного підйому;

викликати почуття гордості, інтересу, відповідальності, співпереживання, співчуття, радості, поваги;

прищепити професійні якості (уважність, охайність, осмислене ставлення до виконуваної роботи, аналітичний погляд на ...);

досягти усвідомлення ...;

навчити оцінювати з точки зору творчості, логічно мислити;

пробудити в пізнавальній, творчій, трудовій діяльності прагнення до ...;

прививати культурну поведінку;

сприяти формуванню ідей, поглядів, звичок;

формувати відповідальне ставлення до ...;

виховувати зацікавленість дисципліною, прагнення отримати нові знання самостійно;

сприяти формуванню правової грамотності;

формувати відбіркову спрямованість сприймання (властивостей предметів, часу, дій, руху тощо);

сприяти формуванню пізнавального інтересу, розвитку технічних умінь у процесі навчання;

виховувати професійні риси, почуття відповідальності, творче мислення;

удосконалювати професійну увагу (зосередженість, активність, стійкість);

формувати професійні якості: окомір, швидкість реакції, просторове уявлення;

формувати прагнення до раціонального виконання трудових дій.

ПРИКЛАДИ ФОРМУЛЮВАННЯ МЕТИ ВІДПОВІДНО ДО ТИПУ ЗАНЯТТЯ

Лекційні заняття:

- оволодіти знаннями;
- засвоїти властивості, закони;
- усвідомити значення, роль;
- засвоїти особливості;
- ознайомитися з принципами організації, дій, улаштування, змістом;
- засвоїти інформацію;
- сформулювати поняття, уявлення;
- систематизувати знання;
- розширити знання, сферу, область;
- узагальнити знання, новий матеріал;
- закріпити знання, новий матеріал;
- завершити вивчення;
- провести контроль знань;
- перевірити рівень засвоєння знань;
- установити взаємозв'язок, залежність, рівень знань.

Семінарські заняття:

- систематизувати та поглибити знання за темою, розділом;
- узагальнити закон;
- поглибити уявлення, сутність;
- залучити до аналітичної діяльності; залучити до творчої діяльності;
- поглибити знання;
- розширити знання, сферу;
- завершити формування, дослідження, вивчення;
- залучити до самостійного оперативного рішення.

Практичні заняття:

- сформулювати навички в техніці виконання;
- навчити новому способу дії;

оволодіти навичками;
 відпрацювати навички, прийоми;
 сформувати професійні уміння;
 засвоїти уміння самостійно використовувати знання, навички;
 сформувати чітке уявлення про послідовність;
 закріпити відомі способи дій;
 сформувати уміння застосовувати знання в комплексі;
 залучити до творчої діяльності.

Лабораторні заняття:

експериментально підтвердити теоретичні положення;
 набути навички роботи з лабораторним обладнанням, приладами;
 оволодіти методикою експериментальних досліджень.

ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ

ЛЕКЦІЯ

Основні типи лекційних занять:

вступна лекція
 проблемна лекція
 тематична лекція з елементами евристичної бесіди
 лекція з елементами проблемних ситуацій
 лекція з використанням ЕОМ і ТЗН
 лекція з використанням реферативних робіт студентів
 оглядова лекція

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ

Типи семінарських занять

Семінар з використанням евристичної бесіди
 Семінар-диспут
 Семінар з виступами студентів
 Міждисциплінарний семінар
 Комбіноване семінарське заняття
 Семінар-практикум

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Форми організаційної роботи на практичних заняттях:

групова фронтальна
 бригадна фронтальна
 бригадна форма
 індивідуальна форма

Методи практичного заняття:

інструктаж
вправи
дослідження
самостійна робота;
стимулювання

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ

Типи лабораторних занять та методи їх проведення:

традиційні лабораторні заняття;
дослідні лабораторні заняття.

Форми роботи:

Індивідуальна
Групова
Фронтальна
Ланками

НЕТРАДИЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ

Форми нетрадиційних занять:

заняття - дискусія
заняття - змагання
заняття - екскурсія
заняття - репортаж
бінарне заняття
заняття - експериментальне дослідження
заняття - інтерв'ю
заняття - гра тощо

* типи, форми, методи проведення занять не є сталими та можуть доповнюватися

ДИДАКТИЧНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ

За суб'єктом навчального процесу:

1. Засоби, які використовує педагог(наочні посібники, демонстраційне обладнання , технічні засоби навчання тощо)
2. Засоби, які використовує студент (підручники, зошити, атласи, довідники, навчальне приладдя, обладнання для практичних та лабораторних тощо)
3. Засоби спільного використання (меблі, спортивний інвентар, демонстраційні карти тощо).

За формою подання навчального матеріалу і сприйняття його органами чуття:

1. Візуальні (зорові): підручники і посібники, таблиці і схеми, зразки і моделі, карти, відеопрезентації тощо

Існують різні форми подачі візуальної інформації:

- *Карти, схеми, таблиці, графіки, діаграми;*
- *Зображення, картини, зарисовки, фотографії;*
- *Ментальні та інтерактивні карти;*
- *Відеоролики;*
- *Стрічки новин чи подій;*
- *Гіфки, меми;*
- *Комікси;*
- *Креслення;*
- *Віртуальні моделі фізичних процесів;*
- *Віртуальні екскурсії;*
- *Квести, кросворди, ребуси, пазли.*

2. Звукові (аудіо): музичні інструменти, звукозаписи тощо

3. Комбіновані (аудіовізуальні): кінофільми, телебачення, ютюб канали тощо.

За основною дидактичною функцією:

1. Інформаційні засоби: підручники, навчальні посібники

2. Дидактичні засоби: таблиці, плакати, програмні засоби навчання, демонстраційні прилади

3. Технічні засоби : комп'ютер, мультимедіа, аудіовізуальні засоби.

5. Література

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

В Україні діють два затверджені Національні стандарти, що відповідають за оформлення бібліографічної інформації в науковій роботі.

1. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – [Чинний від 2007-07-01]. – Київ : Держспоживстандарт України, 2007. – 47 с.

Це регламентуючий документ для оформлення бібліографічних списків, списків використаної літератури, списків літератури в наукових роботах тощо.

2. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 17 с.

Стандарт поширюється на бібліографічні посилання в опублікованих і неопублікованих документах незалежно від носія інформації. «Список використаної літератури» (як частини довідкового апарату) наводять у формі бібліографічного запису (ДСТУ ГОСТ 7.1:2006).

ПРИКЛАД

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Gubskiy, Yu.I. Biological chemistry : textbook / Yu.I. Gubskiy. - Vinnitsa : Nova Knyha, 2017. – 488 p.
2. Вербицька Г. Л. Особливості залучення і використання іноземних інвестицій / Г. Л. Вербицька, С. П. Чапран. – Львів : Національний університет «Львівська політехніка», 2008. – 169 с.
3. Перший крок у науку : матеріали ІХ студентської конференції, м. Суми, 25 лютого 2018 р. / відп. за вип. С.М. Солодовніков. – Суми : Сумський державний університет, 2018. – 373 с.
4. Положення про надання Національним банком України стабілізаційних кредитів банкам України [Електронний ресурс] : Постанова Правління НБУ від 13.06.2010 № 327. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/B_zakon/Acts/2010/13072010_327.pdf

Вимоги до оформлення бібліографічного опису літературних джерел

Основні правила оформлення джерел інформації:

Назви статей, монографій, збірників, конференцій, тез, доповідей, авторефератів дисертацій вказуються повністю.

Для статей обов'язково дається їх назва, назва видання, рік, номер (випуск, том), початкова та кінцева сторінки.

Для монографій, довідкових, енциклопедичних видань – назва, місце видання (місто), видавництво, рік видання, (том, частина – якщо є), загальна кількість сторінок.

У списку джерел з маленької букви пишуть відомості, що відносяться до заголовку (підручники для вузів, матеріали конференцій, тези, навчально-методичний посібник тощо), відомості про відповідальність (редактор, упорядник, редколегія та ін.), наприклад:

Педагогіка : підруч. для вузів.

Психологія : словник / від. ред. Гончарук П. В.

Має бути проміжок в один друкований знак (пробіл) до і після приписного знака: тире (–), скісна риска (/), дві скісні (//), двокрапка (:). Виняток – крапка (.) та кома (,) – проміжки залишають тільки після них.

Після скісної риски (/) пишеться автор (автори) саме у такому вигляді, в якому зазначено на титульному листі або у змісті (якщо це стаття), тобто, це може бути Косяк О. В., О. В. Косяк, Оксана Валентинівна Косяк, Оксана Косяк.

Таким чином, запис реквізитів статті одного автора з періодичного друкованого видання матиме наступний вигляд:

Прізвище ініціали автора. Назва статті. / ім'я, по батькові автора або ініціали і прізвище автора // Назва журналу. – Рік. – № . – С. ?–?.

Запис двох і більше авторів: спочатку перший автор, після слешу (/) вказуються два/три/чотири автори:

Прізвище ініціали першого автора. Назва статті. / ініціали прізвище першого автора, ініціали, прізвище другого автора // Назва журналу. – Рік. – № . – С. ? – ?.

Алгоритм оформлення статті з електронного видання:

Прізвище ініціали автора. Назва статті [Електронний ресурс] / ім'я, по батькові автора або ініціали прізвище автора // Назва журналу. – Рік. – №. – Режим доступу: <http://www...> (з нової строки) електронна адреса, за якою розміщена стаття. Наприклад:

Самойлова І. А. Хмарні технології в освіті (загальна характеристика) [Електронний ресурс] / І. А. Самойлова. – Режим доступу: <https://docs.google.com/presentation/d/1t1YfPb1vH5Rsg38JZCyUJ6BoWxwps85wDja1yrNROQ/edit#slide=id.p13>

Для того, щоб прізвище та ініціали автора залишалися в одному рядку і не розривалися користуйтеся комбінацією Shift+Ctrl+Space (пробіл).

При складанні списку використаних джерел необхідно дотримуватися зазначених форм запису.

Джерела інформації	Приклади бібліографічного опису
Книги Одного автора	Кузьмінський, А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. — 2-е вид., стер. — К. : Знання, 2011. — 486 с. : іл., табл. - (Вища освіта XXI століття). Власова, О. І. Педагогічна психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. І. Власова; голов. ред. В. М. Куценко. — К. : Либідь, 2005. — 398 с. : іл., табл. Перерва, В. С. Графи Браницькі: підприємці та меценати / В. С. Перерва; Білоцерків. ін-т економіки та упр. вищ. навч. закл. "Відкр. міжнар. ун-т розв. людини "Україна". — Біла Церква : Пшонківський О. В., 2010. — 269 с. : іл., табл. — Бібліогр.: с. 210–224.
Двох авторів	Алексеева, І. В. Гіперактивні діти: корекція поведінки / І. Алексеева, М. Калмикова ; [редкол.: Т. Шаповал та ін.]. — К. : Шк. світ, 2011. — 91 с. : іл., табл. — (Бібліотека "Шкільного світу"). Ружицький, В. А. Розвиток творчого потенціалу майбутнього вчителя образотворчого мистецтва: метод. рек. для студ. спеціальності «Образотворче мистецтво» та вчителів загальноосвіт. навч. закл. різного типу: навч. – метод. посіб. / В. А. Ружицький, О. Т. Шульга. — Біла Церква : КОПОПК, 2010. — 92 с.
Трьох авторів	Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук. — 2-е вид. — К. : Каравела, 2007. — 399 с. : табл. — (Вища освіта в Україні). Омеляненко, В. Л. Педагогіка: завдання і ситуації : практикум / В. Л. Омеляненко, А. І. Кузьмінський, Л. П. Вовк. — Вид. 2-е, випр. — К. : Знання-Прес, 2006. — 423 с. — (Навчально-методичний комплекс з педагогіки).
Чотирьох авторів	Психологія управлінської діяльності лідера : навч.-метод. посіб. : для магістрів ден. та заоч. форми навчання спец. 8.18010013 "Педагогіка вищої школи" / [О. Г. Романовський, В. С. Михайличенко, Л. М. Грень, А. Є. Книш]; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". — Харків : НТУ "ХПИ", 2016. — 47 с. Педагогіка в запитаннях і відповідях : навч. посіб. / [Л. В. Кондрашова, О. А. Пермяков, Н. І. Зеленкова та ін.]. - К. : Знання, 2006. - 252 с. - (Вища освіта XXI століття).
П'ятьох і більше авторів	Психологія спілкування : навч. посіб. / [Л. О. Савенкова та ін. ; за заг. ред. Савенкової]; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". — Київ : КНЕУ, 2015. — 309 с. Педагогіка фізичного виховання: сучасні організаційні технології у загальноосвітньому навчальному закладі : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [Г. Ф. Пономарьова, Т. С. Бондар, В. В. Золочевський та ін.]; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Департамент науки і освіти Харк. облдержадмін., Муналь. закл. "Харк. гуманіт.-пед. акад." Харк. облради. — Х. : Бровін О. В., 2013. — 192 с. : іл., табл.
Без автора	Антологія "Україна - Європа" / упорядкув. та вступ ст. О. В. Красовицького ; худож.-оформлювач Л. П. Вировець. - Харків : Бібколектор, 2015. - 373 с. - (Українська книга). Україна неповторна : фотоальбом / авт. вступ. статті М. Попович ; фотограф: Ю.

	<p>Бусленко, Б. Вальоніте ; фотографія О. Жарій [та ін.]. - Харків : Фактор-Друк, 2015. - 111 с. - (Українська книга).</p> <p>Українська ідентичність і мовне питання в Російській імперії: спроба державного регулювання : (1847–1914) : зб. док. і матеріалів / Ін-т історії України НАН України, Центр. держ. іст. архів України ; упоряд. Геннадій Боряк. — Київ : Кліо, 2015. — 807 с. : іл. —(Програма "Українська книга").</p>
<p><i>Багатотомний документ</i></p>	<p>Енциклопедія Сучасної України. Том 4. В-Вог / Національна академія наук України, Наукове товариство ім. Шевченка, Інститут енциклопедичних досліджень НАН України ; ред.: І. М. Дзюба , А. І. Жуковський , О. М. Романів [та ін.]. - Київ : Поліграфкнига, 2005. - 699 с.</p> <p>Грушевський М. С. Твори : у 50 томах / М. С. Грушевський ; видавнича рада: Б. Патон , Л. Винар, І. Драч [та ін.] ; редкол.: Г. Папакін, І. Гирич, Г. Боряк [та ін.]. - Львів : Світ, 2002 - .</p> <p>Т. 10. Кн. I / упоряд., передмова та коментарі О. Юркова . - 2015. - 552 с. - (Історичні студії та розвідки : (1924-1930)).</p> <p>Перерва, В. С. Церковні школи в Україні (кінець XVIII - поч. XX ст.): забутий світ [Текст]. Т. 1. Загальна частина / В. С. Перерва ; Білоцерківський інститут економіки та управління, Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів. - Біла Церква : Вид. О. Пшонківський, 2014. - 576 с. : іл. 32 с.</p> <p>Комогорова, М. Експрес-тести з англійської граматики : початковий рівень / М. І. Комогорова. - Харків : Основа, 2015. - 128 с. - (Б-ка журн. "Англійська мова та література" ; вип. 11 (155)).</p>
<p><i>Матеріали конференцій, з'їздів</i></p>	<p>III Міжнародна науково-практична конференція "Людина, суспільство, політика: актуальні виклики сучасності" : 12–13 лют. 2016 р. / [за заг. ред. Д. В. Яковлева]. — Одеса : Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", 2016. — 183 с. : табл. —(Чорноморський дослідницький політологічний проект).</p> <p>XVII Всеукраїнська конференція асоційованих шкіл ЮНЕСКО в Україні "Українсько-європейські ініціативи в освітньому просторі: ціннісна парадигма" : зб. наук. ст., матеріалів регіон. практик та твор. поглядів учнів 2016 р. / [працювали: Маховська С. та ін. ; перед. слово: О. Дем'янюк та ін.]. — Київ ; Вінниця : Едельвейс і К, 2016. — 221, [2] с. : іл., табл.</p> <p>V-й Всеукраїнський з'їзд екологів з міжнародною участю (Екологія/Ecology – 2015) : зб. наук. пр. : Україна, Вінниця : 23-26 верес., 2015. — Вінниця : Нілан-ЛТД, 2015. — 280 с. : іл., табл.</p> <p>Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського. Вип. 4. Інтегрований галузевий інформаційний ресурс: стан, перспективи створення та забезпечення доступу : зб. наук. пр. / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; наук. ред. П. І. Рогова ; [редкол.: Л. А. Дубровіна, В. А. Вергунов, Т. І. Ківшар (голова) та ін.]. – Віниця : Нілан-ЛТД, 2014. – 598 с. : табл., рис.</p>
<p><i>Словники</i></p>	<p>Українсько-угорський та угорсько-український словник : близько 5600 слів / упоряд. І. Палко. - Львів : Світ, 2015. - 320 с. - (Українська книга).</p> <p>Караванський, С. Практичний словник синонімів української мови : близько 20000 синонімічних рядів / С. Караванський . - 4-те вид., опрацьов. і допов. . - Львів : БаК, 2012. - 536 с.</p> <p>Новітній словник англо-український, українсько-англійський : грамматика; близько 70000 слів / уклад. О. Мазур. - 2-ге вид., випр. та доп. - Київ, 2013. - 560 с.</p> <p>Корінний, М. М. Короткий енциклопедичний словник з культури / М. М. Корінний, В. Ф. Шевченко ; відп. ред. В. Ф. Шевченко. - К. : Україна, 2012. - 384 с.</p>
<p><i>Атласи</i></p>	<p>Людина: навч. атлас з анатомії та фізіології / голов. ред. Т. Сміт. - Львів : БаК, 2000. - 240 с. : кольор. іл.</p> <p>Новиков, В. С. Школьний атлас-определитель высших растений : книга для учащихся / В. С. Новиков, И. А. Губанов. - 2-е изд. - М. : Просвещение, 1991. - 240 с. : ил.</p> <p>Атлас видів рослин "Червоної книги України", які культивуються в дендропарку "Асканія-Нова" / [Н. О. Гавриленко] ; НААН України, Біосфер. заповідник</p>

	<p>”Асканія-Нова” ім. Ф. Е. Фальц-Фейна. — Асканія-Нова : [б. в.], 2015. — 69 с. : кольор. іл., табл.</p>
<p><i>Законодавчі та нормативні документи</i></p>	<p>Закон України ”Про позашкільну освіту” : за станом на 9 січ. 2014 р. / Верхов. Рада України. — Офіц. вид. — К. : Парлам. вид-во, 2014. — 26 с. — (Серія ”Закони України”).</p> <p>Кодекс України про адміністративні правопорушення : станом на 5 січ. 2016 р. : відповідає офіц. тексту. — Харків : Право, 2016. — 360 с.</p> <p>Освіта Київщини в цифрах і фактах (2014/2015 навчальний рік) : інформ.-аналіт. зб. / Департамент освіти і науки Київ. облдержадмін. ; [ред. група: Рогова В. Б., Бакал С. М., Бондарчук М. Ю. та ін.]. — Київ : Департамент освіти і науки Київ. облдержадмін., 2015. — 194 с.</p>
<p><i>Каталоги</i></p>	<p>Підручники і навчальні посібники з гуманітарних дисциплін для початкових і середніх навчальних закладів (1918-1945 рр.) з фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського : каталог / НАПН України, ДНІБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [упоряд. : Мацібора Н. Г., Бондарчук О. Б., Івашенко В. Н., Палійчук Р. І. ; наук. консультант Сухомлинська О. В. ; наук. ред. Рогова П. І.]. — Київ : ДНІБ України ім. В. О. Сухомлинського, 2014. — 376 с.</p> <p>Карткові каталоги в системі науково-інформаційних ресурсів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : метод. посіб. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; [уклад.: Г. А. Кузьменко, Т. П. Медвідь ; відп. ред.: Т. В. Добко]. — Київ : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2015. — 47 с. : іл., табл.</p>
<p><i>Бібліографічні покажчики</i></p>	<p>Естетичні та етичні основи розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів : бібліогр. покажч. / [упоряд. Штома Л. Н. ; наук. консультант і авт. вступ. ст. Отич О. М. ; наук. ред. Зязюн І. А.]. — Київ ; Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. — 149 с.</p> <p>Бібліографічний покажчик праць науковців Біосферного заповідника ”Асканія-Нова” ім. Ф. Е. Фальц Фейна НААН за 2006-2015 роки / НААН України, Біосфер. заповідник ”Асканія-нова” ; [упоряд. Н. І. Ясинецька]. — Асканія-Нова : Біосфер. заповідник „Асканія-Нова“, 2015. — 90 с.</p>
<p><i>Дисертації</i></p>	<p>Ісаєва, С. Д. Комунікативна педагогіка у науковій спадщині американського вченого Томаса Гордона (1918-2002 рр.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / С. Д. Ісаєва; М-во освіти і науки України, Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка. — Суми, 2015. — 20 с. — Бібліогр.: с. 17-18.</p> <p>Фазан, В. В. Педагогіка як навчальний предмет у духовних академіях України (40-і рр. XX – початок XXI століття) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / В. В. Фазан; М-во освіти і науки України, Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. — Полтава, 2014. — 20 с. : табл. — Бібліогр.: с. 18.</p>
<p><i>Частина книги, періодичного видання</i></p>	<p>Кононко, О. Сильна воля - запорука повноцінного розвитку особистості : організація діяльності з формування вольових рис характеру учня / О. Кононко // Учитель початкової школи . - 2016. - N 7. - С. 3-6.</p> <p>Литвинова, С. Хмарні технології як засіб розбудови інноваційної школи / С. Литвинова // Сучасна школа України . - 2016. - N 6. - С. 18-23.</p> <p>Сафарян, С. Педагогічна майстерність як ключ до успіху / С. Сафарян // Практика управління закладом освіти : спеціалізований журнал. - 2016. - N 7. - С. 30-38.</p> <p>Сухомлинський, В. О. Народження громадянина. Єдність педагогічних поглядів і переконань учителів // Педагогіка : хрестоматія / уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. - 2-ге вид., стер. - Київ : Знання-Прес, 2006. - С. 63-72. - (Навчально-методичний комплекс з педагогіки).</p> <p>Волкова, Н. П. Сутність, зміст процесу виховання / Н. П. Волкова // Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. для студ. ВНЗ . - 3-тє вид., стереотип. - К. : Академвидав, 2009. — С. 94-103. - (Альма-матер).</p>
<p><i>Електронні ресурси</i></p>	<p>Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді [Електронний ресурс] : додаток до наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 р. №641. — Режим доступу:</p>

mon.gov.ua/content/Новини/2015/06/16/konczepczyia.doc...

Катеринчук, О. В. Модернізація системи освіти [Електронний ресурс] : наукова конференція. – Режим доступу :

<http://intkonf.org/katerinchuk-ov-modernizatsiya-sistemi-osviti/>

Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

Оформлення списку використаних джерел повинно відповідати вимогам бібліографічного опису – ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» (Бюлетень ВАК України № 3, 2008 р., с. 9-13).

Джерела можна розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті, або в алфавітному порядку прізвищ перших авторів заголовків.

Нумерація джерел проставляється вручну. Не використовуйте автонумерацію та автоматично генеровані кінцеві посилання.

Джерела іноземною мовою розміщуються після всіх джерел кирилицею, виключенням є коли список формується у порядку появи посилання в тексті.

Правила посилань та оформлення бібліографічного опису джерел інформації

У науковій статті обов'язково мають бути посилання на джерела та список використаних джерел після висновків тексту.

Як робити посилання

Посилання в тексті статті подавати тільки у квадратних дужках, наприклад [1], [1; 6], де цифри 1 і 6 відповідають порядковому номеру праці або джерела у Списку використаних джерел. Якщо посилання на джерела підряд з 1 по 6, тоді [1-4].

Посилання на конкретні сторінки наводити після номера джерела через кому з маленької букви “с.”), наприклад: [1, с. 5]. Якщо посилання на кілька праць, вони розділяються крапкою з комою: [1, с. 5; 6, с. 25-33].

Якщо використано відомості, матеріали чи твердження з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць тощо з джерела, на яке дано посилання.

Посилання у тексті зазвичай робиться в кінці речення.

Не робити посторінкові посилання.

Не подавати в тексті розгорнутих посилань, таких як (Іванов А.П. Вступ до мовознавства. – К., 2000. – С. 54).

Неприпустиме посилання на неопубліковані та незавершені праці.

Коли робити посилання

Слід давати посилання на джерело при непрямому цитуванні – переказі, викладі думок інших авторів своїми словами; при огляді загальних тенденцій наукових досліджень; при зазначенні фактичних даних і результатів попередніх досліджень.

Цитата береться в лапки і обов'язково має посилання на джерело із зазначеним номером сторінки. Цитати звичайно наводять:

- для підтвердження власних аргументів;
- як посилання на авторитетне джерело;
- для критичного аналізу того чи іншого твердження.

В інших випадках краще робити непряме цитування.

Особливі вимоги при цитуванні

Текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання.

Науковий етикет вимагає точне відтворення цитованого тексту, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст.

Цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома

крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, на кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз “так званий”.

Якщо потрібно підкреслити ставлення автора статті до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання.

Якщо автор статті, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора статті, а весь текст застереження вміщується у круглі дужки.

Цитати в статті використовуються рідко; можна зазначити основну ідею, а після неї в дужках вказати прізвище автора, який уперше її висловив;

Відомі тези і твердження авторитетних дослідників подаються на початку статті, а основний обсяг статті присвячується викладу власних думок; для підтвердження достовірності своїх висновків і рекомендацій не слід наводити висловлювання інших учених, оскільки це свідчить, що ідея дослідника не нова, була відома раніше і не підлягає сумніву.

6. Методи організації навчальної діяльності

Методологія - (від гр., лат. - metod i logos) - це:

- сукупність прийомів дослідження, що застосовуються в якійсь науці;
- учення про методи пізнання та перетворення дійсності;
- діалектичні методи, які є найзагальнішими та діють на всьому полі наукового пізнання, конкретизуються і через загальнонаукову і через часткову методіку.

1) Класифікація на основі джерел знань.

У навчальному процесі широко використовуються слово, наочні посібники і практичні роботи, які характеризують ту чи іншу форму навчально-пізнавальної діяльності. Тому джерелами знань виступають:

- усне або друковане слово;
- предмети, явища, наочні посібники;
- практичні дії, спрямовані на одержання знань, вироблення умінь та навичок.

2) Класифікація на основі характеру навчально-пізнавальної діяльності студентів.

- а) пояснювально-ілюстративні, або інформаційно-перцептивні: розповідь, лекція, пояснення, робота з підручником, демонстрування відео та ін.;
- б) репродуктивні (відтворення дій щодо застосування знань на практиці);
- в) проблемне викладання навчального матеріалу;
- г) частково-пошуковий, або евристичний;
- д) дослідницький метод (пізнавальне завдання студенти ставлять і вирішують самостійно).

3) Класифікація методів навчання залежно від дидактичних цілей

- а) методи усного викладу знань і активізації пізнавальної діяльності: розповідь, пояснення, ілюстрування і демонстрація;
- б) методи закріплення навчального матеріалу: бесіда, робота з підручником;
- в) методи самостійної роботи щодо осмислення і засвоєння нового матеріалу: робота з підручником, лабораторні роботи;
- г) методи навчальної роботи щодо застосування знань на практиці із формування

умінь та навичок: письмові та практичні вправи, лабораторні заняття;
д) методи перевірки і оцінки знань, умінь та навичок: постійне спостереження за роботою студентів, усне опитування (індивідуальне, фронтальне, ущільнене), контрольні роботи, перевірка домашніх робіт, тестовий контроль.

Методи навчання можна поділити на три групи:

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні, наочні і практичні (аспект передачі і сприймання навчальної інформації); індуктивні та дедуктивні (логічний аспект); репродуктивні та проблемно-пошукові (аспект мислення); самостійної діяльності та роботи під керівництвом учителя (аспект управління умінням).

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

3. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: усний, письмовий, лабораторно-практичний.

4. Логічні методи навчання – моделювання, абстрагування, аналізу і синтезу, формалізації, індуктивний, дедуктивний тощо.

* класифікація методів, прийомів навчання може доповнюватися

СЛОВЕСНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- інформаційне повідомлення
- розповідь
- бесіда (евристична, катехічна, пояснювальна)
- дискусія
- інструктаж
- робота з підручником

НАОЧНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- ілюстрування
- демонстрування
- самостійне спостереження

ПРАКТИЧНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- вправи
- лабораторні
- графічні
- дослідні метод проєкту

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- контекстне навчання
- імітаційне навчання
- проблемне навчання
- модульне навчання
- повне засвоєння знань
- дистанційне навчання

Порівняльна характеристика інноваційних методів навчання [3]

Інноваційні моделі навчання	Ключові особливості	Характеристика традиційної моделі, що розвивається
Контекстне навчання	Інтеграція різних видів діяльності студентів: навчальної, наукової, практичної. Створення умов, максимально наближених до реальних.	Збільшення частки практичної роботи студента (з акцентом на проєктування).
Імітаційне навчання	Використання проєктних та імітаційних форм навчання.	Збільшення частки активних методів навчання (імітації й імітаційні гри).
Проблемне навчання	Іншоєвня самостійного пошуку (студентом) знань через проблематизацію (викладічем) навчального матеріалу.	Зміна характеру навчального завдання і навчальної праці (з репродуктивного на продуктивний, творчий).
Модульне навчання	Зміст навчального матеріалу жорстко структурується з метою його максимального повного засвоєння, супроводжується обов'язковими блоками вправ і контролю за кожним фрагментом.	Специфічна організація навчального матеріалу в найбільш спільному і зрозумілому для студента вигляді.
Повне засвоєння знань	Розроблення варіантів досягнення навчальних результатів (на основі зміни параметрів умов навчання) для учня з різними здібностями.	Увага на фінальні результати навчання.
Дистанційне навчання	Широкий доступ до освітніх ресурсів, гравічно опосередкована роль викладача та самостійна й автономна роль студента.	Використання нових інформаційно-комунікаційних засобів і технологій.